

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА (Україна)
ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ВРОЦЛАВІ (Польща)
ПОМОРСЬКА ВИЩА ШКОЛА У СТАРОГАРДІ ГДАНСЬКОМУ (Польща)
ПРИВАТНА УСТАНОВА «АКАДЕМІЯ «BOLASHAO» (Казахстан)
НАТ «КАРАГАНДИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА С. А. БУКЕТОВА» (Казахстан)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА (Молдова)
ДЕРЖАВНА НЕКОМЕРЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «НАЦІОНАЛЬНЕ БЮРО ЕКСПЕРТИЗ»
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ (Вірменія)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО (Україна)
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО (Україна)
КІРОВОГРАДСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР МВС УКРАЇНИ (Україна)
АСОЦІАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (Україна)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ Міжнародної науково-практичної конференції

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Частина 1.

23 квітня 2026 року
м. Кропивницький

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА (Україна)
кафедра загальноправових дисциплін та державного управління
кафедра галузевого права та правоохоронної діяльності
ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ВРОЦЛАВІ (Польща)
ПОМОРСЬКА ВИЩА ШКОЛА У СТАРОГАРДІ ГДАНСЬКОМУ (Польща)
ПРИВАТНА УСТАНОВА «АКАДЕМІЯ «VOLASHAQ» (Казахстан)
НАТ «КАРАГАНДИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА С.А. БУКЕТОВА» (Казахстан)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА (Молдова)
ДЕРЖАВНА НЕКОМЕРЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «НАЦІОНАЛЬНЕ БЮРО ЕКСПЕРТИЗ»
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ (Вірменія)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО (Україна)
кафедра адміністративного права та адміністративної діяльності
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО (Україна)
кафедра фундаментальних і галузевих юридичних наук
КІРОВОГРАДСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР МВС УКРАЇНИ (Україна)
АСОЦІАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА (Україна)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ Частина 1.

м. Кропивницький, 23 квітня 2026 року

Кропивницький-2026

УДК 341

А – 69

Рекомендовано до друку вченою радою Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 12 від 30.04.2026 р.).

Упорядники: Чернік С. Д. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри загальноправових дисциплін та державного управління ЦДУ імені В. Винниченка; Трошкіна К. Є. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри загальноправових дисциплін та державного управління ЦДУ імені В. Винниченка.

Актуальні проблеми національного законодавства: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 23 квітня 2026 року. Частина 1. Кропивницький, 2026. 174 с.

У збірнику подаються доповіді учасників Міжнародної науково-практичної конференції, в яких розглядаються актуальні проблеми історії, теорії держави і права, конституційного, цивільного, сімейного, адміністративного, кримінального та інших галузей права.

Матеріали друкуються в авторській редакції

©Автори статей, 2026.

© ЦДУ імені В. Винниченка, 2026.

<i>Ważna E.</i> TRANSPARENCY OR ASYMMETRY? DISCLOSURE OBLIGATIONS OF ALTERNATIVE MARKET ISSUERS AND THEIR IMPACT ON INVESTOR DECISION-MAKING.....	99
<i>Балов М. В.</i> КІБЕРБУЛІНГ ЯК ДЕСТРУКТИВНИЙ ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	102
<i>Закальський О.С.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ.....	104
<i>Кочмарук М.В.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	106
<i>Малєєв Є.С.</i> ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У ПРОЦЕСІ МІСТОБУДІВНОГО РОЗВИТКУ.....	108
<i>Палій І.О.</i> МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ НАЙБІЛЬШ ВРАЗЛИВИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ.....	112
<i>Рубля О.С.</i> ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	114
<i>Чинченко С.М.</i> ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ ІШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	116
<i>Шапошиников А.О.</i> ВІДКРИТІСТЬ ЯК ПРИНЦИП КВАЛІФІКАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	119

СЕКЦІЯ VII.

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

<i>Туляков В.О.</i> АНТИВІДМИВНИЙ ПАКЕТ ЄС ТА АСИМЕТРІЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ.....	121
<i>Коба М.М.</i> САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ФЕНОМЕН ВОЄННОГО ЧАСУ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКИ.....	126
<i>Мілова Т.М.</i> ВПЛИВ РІШЕНЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ НА ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЮ ДІЯНЬ.....	129
<i>Склярєнко І.В.</i> ЕЛЕКТРОННІ СИГАРЕТИ ТА РІДИНИ, ЩО В НИХ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ, ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	133
<i>Nykytiuk A.</i> TOPICAL ISSUES OF LEGAL QUALIFICATION OF ABUSE OF OFFICE UNDER CRIMINAL LAW.....	135
<i>Siewert A., Blaszczyk B.</i> VICTIMS AND ITS LEGAL AND PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES.....	138

СЕКЦІЯ VIII.

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

<i>Казарєзов А.Я.</i> ЗМІНА ВАРТОСТІ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ У ПРОЦЕСІ ЕКСПЛУАТАЦІЇ.....	141
<i>Мардар М.Р.</i> ВАЖЛИВІСТЬ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	145

СЕКЦІЯ VII.

**Кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право**

АНТИВІДМИВНИЙ ПАКЕТ ЄС ТА АСИМЕТРІЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ

Туляков Вячеслав Олексійович,

доктор юридичних наук, професор,

Член-кореспондент НАПрНУ

професор кафедри кримінального права

Національного університету «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

Антивідмивна реформа Європейського Союзу (далі – ЄС) 2020–2024 рр. формує нову якість зближення правових систем, у якій юрисдикційна асиметрія виходить за межі доктринальних дискусій і перетворюється на практичний параметр регуляторної сумісності [1, с.3–5]. Публікація у 2020 р. Плану дій ЄС з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (далі – ПВК/ФТ) започаткувала перехід від фрагментованого «директивного» режиму до комплексної моделі, у якій ключові вимоги кодифікуються в регламенті прямої дії, доповнюються новою Шостою антивідмивною директивою (далі – AMLD6, від англ. Anti-Money Laundering Directive 6) та інституційно закріплюються через створення єдиного наднаціонального наглядового органу – Органу з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (далі – AMLA, від англ. Anti-Money Laundering Authority) [1, с.6–8; 2, с.1–2]. Такий формат «єдиного зводу правил» суттєво звужує простір для національної дискреції, одночасно оголошуючи ті точки напруги, де колізія між зобов'язаннями за правом ЄС, конвенціями Ради Європи та внутрішнім кримінальним законодавством набуває рис юрисдикційної асиметрії [2, с.2–3].

Законодавчий пакет, представлений Європейською комісією 20 липня 2021 р., складався з чотирьох взаємопов'язаних елементів: Регламенту (ЄС) 2024/1624 про єдиний звід правил боротьби з відмиванням коштів (далі – AMLR, від англ. Anti-Money Laundering Regulation), Регламенту (ЄС) 2024/1620 про створення Органу з ПВК/ФТ (AMLA), нової Директиви (ЄС) 2024/1640 (AMLD6) та оновленого Регламенту про перекази коштів, включно з криптоактивами [3, с.1–2; 4, с.1; 5, с.1]. У 2022 – на початку 2023 рр. Рада ЄС та Європейський парламент виробили свої позиції, після чого тристоронні переговори 2023 р. узгодили остаточні тексти [1, с.9–11]. Оновлений Регламент про перекази коштів, зокрема щодо криптоактивів, був прийнятий раніше, у червні 2023 р., і технічно вийшов за межі «ядра» пакета, хоча матеріально залишився його частиною [2, с.3–4].

AMLR, Регламент про AMLA та AMLD6 були опубліковані в Офіційному журналі ЄС (далі – OJ L) 19 червня 2024 р., що запустило чіткий часовий механізм набуття чинності та застосування [3, с.1; 4, с.1; 5, с.1]. Регламент про AMLA набув чинності 26 червня 2024 р. із застосуванням з 1 липня 2025 р.; AMLR – 9 липня 2024 р. із застосуванням з 10 липня 2027 р.; AMLD6 має бути імплементована державами-членами до 10 липня 2027 р. [3, с.2–3; 4, с.2–4;

5, с.2-3]. Інституційно AMLA юридично створено 26 червня 2024 р. з розміщенням у Франкфурті; у 2025 р. завершується формування керівництва й організаційної структури, а з 1 січня 2028 р. заплановано початок прямого нагляду за відібраними транскордонними суб'єктами фінансового сектору [4, с.5-7]. Чинний «директивний» режим – Четверта та П'ята антивідмивні директиви – буде формально замінено AMLD6 після завершення перехідного періоду [1, с.11–12; 2, с.3–4].

Для України, яка декларує стратегічну мету повної регуляторної сумісності з ЄС, новий пакет означає якісну зміну моделі імплементації. Якщо раніше «формальна» відповідність досягалася переважно шляхом внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів...», то тепер йдеться про синхронізацію цілого блоку інститутів: організації фінансової розвідки, системи наглядових органів, режиму бенефіціарної власності, функціонування реєстрів рахунків і активів, а також криміналізації пов'язаних діянь у Кримінальному кодексі України (далі – КК України) [1, с.13–15].

Юрисдикційна асиметрія виявляється не лише в різній глибині імплементації окремих стандартів, а й у колізіях між національними кримінально-правовими конструкціями та наднаціональними зобов'язаннями в сфері ПВК/ФТ.

Ключовим вектором зближення є розширення й деталізація кола зобов'язаних суб'єктів. AMLR поширює вимоги не лише на традиційні фінансові установи, а й на юристів, аудиторів, трасти, надавачів послуг з криптоактивів, частину неприбуткових організацій, посередників на ринку нерухомості та осіб, що оперують активами високої вартості [3, с.8–12]. Для кожної категорії встановлюються деталізовані вимоги до підходу, заснованого на оцінці ризику, що потребуватиме комплексних змін не тільки у спеціальному законі, але й у підзаконних актах Національного банку України (далі – НБУ), Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР), Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст) та Міністерства фінансів України (далі – Мінфін) [2, с.4–5]. В українських умовах це означає перехід від формалізованого виконання мінімальних процедур до побудови інтегрованої ризик-орієнтованої системи, де юрисдикційні розриви між секторами мають бути мінімізовані.

Особливо чутливим є питання дефініції бенефіціарного власника. AMLR і супровідні документи Європейської комісії (далі – ЄК) пропонують чітке, уніфіковане визначення, яке охоплює непрямий контроль, трасти та складні корпоративні структури, поєднане з обов'язком підтримувати інформацію актуальною, запровадженням реєстрів та ефективних санкцій за неподання чи викривлення даних [1, с.18–20; 3, с.20–25]. Для України це означає перегляд концептуальних підходів до розкриття бенефіціарів у корпоративному праві та узгодження різних реєстрів – юридичних осіб, рахунків, нерухомості – в єдину логіку. За відсутності такої системності імпортований європейський режим ризикує залишитися фрагментованим, посилюючи асиметрію між формальною та фактичною прозорістю власності.

Вимога ефективної криміналізації відмивання, закріплена в AMLD6, охоплює участь, підбурювання, замах, сприяння, відповідальність юридичних осіб, а також узгодження переліку предикатних злочинів із європейськими стандартами, включно з корупцією, податковими злочинами та злочинами у цифровому середовищі [5, с.5–9].

Саме тут проявляється структурна юрисдикційна асиметрія між еволюцією європейських конвенційних стандартів і чинною статтею 209 КК України. Конвенція Ради Європи 1990 року про відмивання, пошук, арешт і конфіскацію доходів, одержаних від злочинної діяльності, у первісній редакції прямо не поширювалася на фіскальні правопорушення: податкові злочини та пов'язані діяння були виведені за межі обов'язкової сфери її застосування [6, с.4-6]. Це означало, що держави могли не криміналізувати відмивання доходів, отриманих виключно внаслідок порушення податкового законодавства, і не поширювати на такі правопорушення режим міжнародної правової допомоги та конфіскації в тому ж обсязі, що й на «класичні» кримінальні предикатні діяння [6, с.6-8].

Така модель історично відображала обережне ставлення до втручання міжнародних інструментів у податковий суверенітет, залишаючи широке поле національної дискреції: фіскальні порушення могли й далі розглядатися як внутрішні, «делікатна» сфера [6, с.8-9]. Уже пізніші акти – насамперед Варшавська конвенція 2005 року та стандарти Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (далі – FATF, від англ. Financial Action Task Force) – системно долають цю «імунізацію» податкових правопорушень, вимагаючи включення серйозних податкових злочинів до переліку предикатних [7, с.10-13]. На цьому тлі колізії між застереженнями України до Конвенції 1990 р. та конструкцією статті 209 КК України, яка фактично охоплює відмивання доходів від податкових злочинів, набуває рис юрисдикційної асиметрії: кримінально-правова модель виходить за межі мінімальних міжнародних зобов'язань, але не завжди корелює з процесуальними гарантіями й механізмами міжнародної співпраці [2, с.2-4].

Окрема площина – перетин антивідмивного режиму з режимом захисту персональних даних, аналогічним Загальному регламенту про захист даних (далі – GDPR, від англ. General Data Protection Regulation). Навіть до формального вступу до ЄС Україні доведеться адаптувати свій режим захисту персональних даних до європейських стандартів, оновивши Закон «Про захист персональних даних» у дусі Загального регламенту [1, с.21-23]. Антивідмивні норми, навпаки, розширюють обсяг, строки й цілі обробки даних, передбачаючи тривале зберігання, широке коло одержувачів та інтенсивний нагляд [3, с.30-33]. Від того, як український законодавець імплементує винятки для ПВК/ФТ і сформує тест «необхідності та пропорційності», залежить, чи не перетвориться запозичення антивідмивного права ЄС на легітимацію надмірного фінансового нагляду [8, с.2-4].

Для неприбуткового сектору імплементація пакета є особливо чутливою. У європейському дискурсі вже визнаються ризики «надмірного дотримання» та де-райзингу, коли банки та інші посередники, прагнучи мінімізувати власні ризики, закривають рахунки неурядових організацій (далі – НПО), що працюють у конфліктних регіонах, з біженцями, мігрантами, політично «чутливими» групами [8, с.3-6]. Якщо Україна механічно перенесе в національне законодавство максимально жорстку інтерпретацію «ризикового» неприбуткового сектору без додаткових гарантій, це може істотно ускладнити діяльність благодійних фондів, правозахисних організацій і гуманітарних ініціатив у прифронтових районах [8, с.6-8]. Необхідними запобіжниками є: чітке розмежування між великими фондами-«посередниками» та широкою масою малих і середніх НПО; прозорі критерії ризику й обов'язок мотивувати відмови

чи розірвання відносин; дієві механізми оскарження за участі омбудсменських та регуляторних структур; інституціоналізована участь НПО у виробленні підзаконних актів і типологій ризику [8, с.8–10].

Для КК України імплементація антивідмивного права ЄС означатиме не лише «косметичні» поправки до статті 209, а глибоку ревізію. Потрібно розмежувати відмивання доходів та самовідмивання, враховуючи, що європейська доктрина ставилася до самовідмивання обережно, але сучасний антивідмивний режим ЄС рухається до його охоплення як окремої форми легалізації.

Необхідно уточнити суб'єктивну сторону (знання про злочинне походження майна, умисел на приховування чи маскуванню), розширити коло форм участі (сприяння, організація, фінансування), а також синхронізувати санкції предикатних злочинів – насамперед корупційних (статті 364, 368, 368-5 КК України) та податкових (стаття 212 КК України) із європейськими стандартами

У цьому контексті особливого значення набуває рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у справі *Florio and Bassignana v. Italy*, яке встановлює критичні межі між репаративною та каральною функціями конфіскації за статтею 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [9, с.1–3]. Суд констатував, що механічне поєднання конфіскації, яка вже виконує відновлювальну функцію, з повною цивільною чи аудиторською компенсацією без урахування кумулятивного ефекту перетворює репаративний інструмент на надмірний тягар і фактично створює подвійну санкцію [9, с.3–5]. У власному дослідженні показано, що для України це рішення має безпосередні наслідки щодо спеціальної конфіскації за КК України, конфіскацій, пов'язаних із санкціями, та їх взаємодії з цивільними позовами у справах про корупцію, злочини проти основ національної безпеки та воєнні злочини [9, с.5–7].

Запропонований підхід передбачає запровадження механізмів зарахування, які б забезпечували врахування конфіскованих сум у репаративних позовах того самого бенефіціара, обов'язок суду чітко розрізняти репаративні та штрафні суми, а також демонстрацію пропорційності в кумулятивному пакеті втручань [9, с.7–8].

Конфіскація з репаративною функцією вже є частковою компенсацією; повторне стягнення тих самих коштів з того самого суб'єкта за тим самим фактичним підґрунтям означає не відновлення, а замасковане покарання, що створює значні ризики порушень стандартів Конвенції [9, с.7–8].

Імплементація AMLD6 вимагатиме адаптації норм про спеціальну конфіскацію статей 96-1–96-4 КК України та відповідних положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) так, щоб вони одночасно відповідали вимогам ЄС щодо ефективного позбавлення злочинних доходів і стандартам ЄСПЛ щодо справедливого балансу між публічним інтересом та правами власності [5, с.11–12; 7, с.13–15].

У кримінологічному вимірі імплементація антивідмивного права ЄС створює і можливості, і ризики.

З одного боку, гармонізація з правом ЄС і доступ до спільних інформаційних інструментів посилюють спроможність відстежувати транснаціональні потоки, пов'язані з корупцією, воєнними злочинами, обходом санкцій. З іншого боку, механічне запозичення норм без належної адаптації до

інституційного середовища України може призвести до структурного перекосу: формального зростання кількості антивідмивних перевірок і справ за рахунок дрібних та середніх суб'єктів при збереженні високого рівня безкарності для справжніх бенефіціарів великих схем.

Для подолання юридичної асиметрії потрібна не лише текстуальна імплементація AMLR, AMLD6 та пов'язаних актів, а й глибока корекція кримінально-правових інститутів, процедурних гарантій та інституційної спроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Anti-money laundering and countering the financing of terrorism at EU level [Електронний ресурс] // European Commission. – 2024. – Режим доступу: https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-eu-level_en (дата звернення: 31.03.2026).

2. The EU AML Transformation: The Single Rulebook, 6AMLD and AMLA [Електронний ресурс] // KPMG. – 2026. – Режим доступу: <https://kpmg.com/mt/en/home/insights/2024/07/the-eu-aml-transformation-the-single-rulebook-6aml-d-and-aml-a.html> (дата звернення: 31.03.2026).

3. REGULATION (EU) 2024/1624 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 31 May 2024 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing (AMLR) [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Union. – 19.06.2024. – L 1624. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401624 (дата звернення: 31.03.2026).

4. REGULATION (EU) 2024/1620 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 31 May 2024 establishing the Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism (AMLA Regulation) [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Union. – 19.06.2024. – L 1620. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1620/oj> (дата звернення: 31.03.2026).

5. DIRECTIVE (EU) 2024/1640 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 31 May 2024 on the mechanisms to be put in place by Member States for the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing (AMLD6) [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Union. – 19.06.2024. – L 1640. – Режим доступу: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1640/oj> (дата звернення: 31.03.2026).

6. Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime : ETS No.141, 08.11.1990 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/168008371f> (дата звернення: 31.03.2026).

7. Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism : CETS No.198, 16.05.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.europeansources.info/record/council-of-europe-convention-on-laundering-search-seizure-and-confiscation-of-the-proceeds-from-crime-and-on-the-financing-of-terrorism/> (дата звернення: 31.03.2026).

8. Unpacking the EU AML/CFT Package: Impacts on the Non-Profit Sector [Електронний ресурс] / European Center for Not-for-Profit Law (ECNL), Philea. – 2025. – 31 p. – Режим доступу: <https://ecnل.org/sites/default/files/2025->

03/Unpacking%20the%20EU%20AMLCFT%20package.pdf (дата звернення: 31.03.2026).ecn1+1

9. Tuliakov, V. O. Reparative Confiscation in the ECtHR Case Law: Pragmatic Lessons from Florio and Bassignana v. Italy for the Ukrainian Legal System [Електронний ресурс] / V. O. Tuliakov. – 05.02.2026. – 8 p. – (Preprint). – Режим доступу: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=6181360 (дата звернення: 31.03.2026).

САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ФЕНОМЕН ВОЄННОГО ЧАСУ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПРОФІЛАКТИКИ

Коба Марія Миколаївна,

доктор філософії у галузі права, доцент,

доцент кафедри правового забезпечення та правоохоронної діяльності

Київського інституту Національної гвардії України

м. Київ, Україна

Самовільне залишення військової частини або місця служби (далі – СЗЧ) в умовах воєнного стану є однією з найбільш актуальних проблем функціонування сектору безпеки і оборони України. Його значення зумовлюється не лише кількісним зростанням таких випадків, а й суттєвим впливом на боєздатність військових підрозділів, рівень військової дисципліни та ефективність виконання бойових завдань. У сучасних умовах СЗЧ набуває ознак складного соціально-правового явища, що формується під впливом як правових, так і організаційних та соціально-психологічних чинників.

У науковій літературі проблематика самовільного залишення військової служби та суміжних військових правопорушень досліджується низкою вітчизняних учених. Зокрема, Т.Б. Ніколасенко акцентує увагу на складнощях правозастосування норм кримінального законодавства та необхідності їх чіткого тлумачення у справах про СЗЧ, особливо в умовах воєнного стану [1]. С. О. Висоцький підкреслює комплексний характер цього явища, зазначаючи, що СЗЧ зумовлюється поєднанням кримінально-правових, організаційних і соціально-психологічних факторів, а його поширення прямо впливає на обороноздатність держави [2]. О.П. Рябчинська та співавтори звертають увагу на проблеми взаємодії правоохоронних органів і наголошують на необхідності підвищення координації між суб'єктами протидії військовим правопорушенням [3]. Водночас А.О. Гавловська обґрунтовує пріоритетність превентивних заходів, підкреслюючи, що ефективна профілактика СЗЧ має ґрунтуватися на вдосконаленні організації служби, морально-психологічного забезпечення та умов проходження військової служби [4].

Правовою основою дослідження виступають положення Конституції України, відповідно до яких захист суверенітету і територіальної цілісності держави є найважливішою функцією держави і справою всього Українського народу (ст. 17), а захист Вітчизни визначається як конституційний обов'язок громадян (ст. 65) [5]. Таким чином, військова служба виступає формою реалізації цього обов'язку, а її порушення, зокрема у вигляді СЗЧ, слід розглядати як